

РІШЕННЯ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ВЧЕНОЇ РАДИ ПРО ПРИСУДЖЕННЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Спеціалізована вчена рада ДФ 35.051.059 Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Львів, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка на підставі прилюдного захисту дисертації «Формування соціальної мобільності майбутніх учителів початкової школи у професійній підготовці» за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) 15 липня 2022 року.

Галюка Ольга Степанівна, 07.05.1994 року народження, громадянка України, освіта повна вища. У 2016 році закінчила Педагогічний коледж Львівського національного університету імені Івана Франка, здобула освітній ступінь бакалавра за напрямом підготовки «Початкова освіта» та отримала кваліфікацію «Бакалавр початкової освіти. Вчитель початкових класів. Асистент вчителя в класі з інклюзивним та інтегрованим навчанням» (з відзнакою). У 2018 році закінчила філологічний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, здобула освітній ступінь бакалавра за напрямом підготовки «Українська мова і література» та одержала кваліфікацію «Бакалавр філології. Вчитель української мови та літератури».

У 2018 році закінчила факультет педагогічної освіти Львівського національного університету імені Івана Франка, здобула освітній ступінь магістра зі спеціальності «Початкова освіта» та одержала кваліфікацію «Магістр початкової освіти. Викладач педагогіки та фахових методик початкової освіти. Вчитель англійської мови в початковій школі» (з відзнакою).

З вересня 2018 р. до червня 2022 р. навчалася в аспірантурі кафедри початкової та дошкільної освіти Львівського національного університету імені Івана Франка (денна форма навчання).

Обіймає посаду асистента кафедри початкової та дошкільної освіти Львівського національного університету імені Івана Франка з 09.2019 року до цього часу.

Дисертаційну роботу виконано на кафедрі початкової та дошкільної освіти Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Львів.

Науковий керівник: **Мачинська Наталія Ігорівна**, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри початкової та дошкільної освіти Львівського національного університету імені Івана Франка.

Здобувачка має 20 наукових публікацій за темою дисертації, з них 0 статей у періодичних наукових виданнях інших держав, 6 статей у наукових фахових виданнях України, 0 монографій:

1. Галюка О. С. Соціальна мобільність педагога: сутність та зміст поняття. *Педагогічний процес: теорія і практика*. 2019. №3. С.29-36.

2. Галука О. С. Функціонально-рольові позиції вчителя початкової школи в контексті Нової української школи. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2019. Вип. 4. С.16-21.

3. Галука О. С. Структурні компоненти соціальної мобільності майбутніх учителів початкової школи. *Молодь і ринок*. 2022. № 2 (200). С. 176-179.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці:

1. Квас Олена Валеріївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи Львівського національного університету імені Івана Франка, без зауважень.

2. Кристопчук Тетяна Євгенівна, доктор педагогічних наук, професор, голова циклової комісії гуманітарних дисциплін Відокремленого структурного підрозділу «Рівненський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України»; професор кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. У роботі варто було б чітко прописати ознаки, за якими були виділені кожен з трьох етапів формування наукових теорій становлення та розвитку феномену соціальної мобільності.

2. Дисертаційну роботу значно підсилило б використання сучасного зарубіжного досвіду щодо проблеми формування соціальної мобільності учителя, що дало б змогу проаналізувати період розвитку теорії соціальної мобільності у 20-х роках ХХІ ст., а також визначити трансформацію змісту поняття «соціальна мобільність» у науковому вітчизняному та зарубіжному науковому просторі.

3. У дослідженні доцільним видається визначення та характеристика критеріїв, показників та рівнів формування соціальної мобільності майбутніх учителів початкової школи у професійній підготовці. Разом з тим показники формування соціальної мобільності подані в узагальненому вигляді.

4. Потребує додаткової аргументації позиція авторки щодо розробленого та впровадженого у процес професійної підготовки навчально-методичного забезпечення.

5. У роботі бракує аналізу праць зарубіжних дослідників щодо трактування понять «соціальна мобільність», «соціальна мобільність учителя початкової школи», що дозволило б автору встановити змістові зв'язки між поняттями, що характеризують формування соціальної мобільності учителів, які використовуються у вітчизняному та європейському науковому просторі.

6. Визначаючи наукову новизну дослідження, здобувач зазначає, що «уточнено і доповнено функціонально-рольові позиції вчителя залежно від мети освітніх завдань: «тьютор», «ментор», «фасилітатор», «модератор», «коуч» (с. 24). Автор достатньо приділив уваги тьюторству як додаткової соціальної ролі (педагогічної професії), пов'язаної із базовою професійною функцією майбутніх

педагогів початкової освіти (с. 138-139). Проте залишилася поза увагою соціальна роль учителя, як коуча, фасилітатора, модератора та ментора в індивідуальній освітній траєкторії здобувача освіти.

3. Казакова Наталія Вікторівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. У першому розділі роботи доцільно було б більш ґрунтовно розкрити вітчизняний досвід з проблеми професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи, зокрема щодо формування соціальної мобільності в освітньому просторі.

2. На наш погляд, варто було б дослідити та подати хронологію основних реформ щодо соціальної мобільності в Україні від часів становлення до сьогодення, включаючи часи незалежності нашої країни.

3. Для дослідження обраної проблематики авторкою використано систему методологічних підходів. На наш погляд, можна було б розглянути й андрагогічний підхід, оскільки здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти вже дорослі люди і врахування принципів в організації освітнього процесу у ЗВО для формування соціальної мобільності є доречним.

4. На наш погляд, зміст окремих підрозділів роботи дещо інформаційно переобтяжений через детальне розкриття сутності таких понять, як «умова», «педагогічні умови» (стор. 108-119), «педагогічний експеримент» (стор. 159-161).

5. Вважаємо, що цікавим, сучасним і перспективним напрямом розширення предметного поля дослідження, обраного дисертанткою, було б вивчення можливостей неформальної та інформальної освіти у формуванні соціальної мобільності майбутніх учителів початкової школи у професійній підготовці.

4. Корнят Віра Степанівна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувачка кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Львівського національного університету імені Івана Франка, надала позитивну рецензію із зауваженнями:

1. У п. 1.1. (Гене́за феномену соціальної мобільності у науковому дискурсі) авторка виокремлює та подає характеристику етапів дослідження соціальної мобільності в науковому дискурсі, що відображено у Таблиці 1.1. (с. 45). Вважаємо, що доцільно було б доповнити таблицю переліком нормативних документів, прийнятих на різних рівнях упродовж усіх етапів, що сприяли б утвердженню, становленню та розвитку соціальної мобільності як окремого феномену.

2. Вважаємо, що доречно було би більш ґрунтовно проаналізувати дослідження зарубіжних чи вітчизняних дослідників, де б акцентувалася увага на проблемі формування соціальної мобільності майбутніх учителів початкової школи у професійній підготовці у зарубіжних закладах вищої освіти.

3. У тексті роботи проаналізована значна кількість наукових понять, термінів, що розкривають зміст теми дослідження. Вважаємо, що доцільно було би їх узагальнити та систематизувати у термінологічний словник і подати його в додаток, що забезпечило б цілісність сприйняття теми соціальної мобільності.

5. Бойко Галина Олегівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри початкової та дошкільної освіти Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України надала позитивну рецензію із зауваженнями:

1. Зважаючи на ґрунтовний теоретичний аналіз дисертації, вважаємо, що робота лише б виграла, якби дисертантка конкретизувала міжнародний досвід формування соціальної мобільності та зазначила, що саме із зарубіжного досвіду використано під час педагогічного експерименту.

2. Зміни, які періодично відбуваються в системі вищої освіти, вказують на важливість організації самостійної роботи здобувачів у процесі професійної підготовки. Питання організації самостійної роботи здобувачів у процесі їхньої професійної підготовки було б добре представити у дисертаційній роботі.

3. У науковому дослідженні дисертанткою виокремлено 3 етапи дослідження соціальної мобільності в науковому дискурсі і прикінцевий етап завершується 1986 роком. Пропонуємо не зупинятися у визначенні етапів і додати 4 етап (з 1987 і до сьогодні), оскільки проблема соціальної мобільності набуває актуальності в нинішні дні, досліджується і не є вичерпною на сучасному етапі її вивчення.

4. На нашу думку, дослідження мало б логічний зв'язок, якщо би поміняти місцями п.1.2 і 1.3, оскільки порушується послідовність викладу матеріалу, оскільки п.1.3. є логічним продовженням п.1.1. Убачаємо за доцільне спочатку розкрити структуру, види та механізми функціонування соціальної мобільності як теоретичне підґрунтя процесу формування соціальної мобільності, а після цього описати формування соціальної мобільності в міжнародному освітньому просторі, що сприятиме логічному переходу до проблеми розвитку і формування соціальної мобільності в майбутніх учителів початкової школи в Україні. Відповідно до сформульованих завдань, а також пропозицій стосовно послідовності пунктів наукового дослідження, необхідно внести корективи у зміст роботи.

5. У науковому дослідженні вказано на те, що на основі опрацьованих теоретичних і науково-емпіричних філософських і соціологічних праць, авторами розроблено авторську класифікацію соціальної мобільності за видами, яка включає чинники та фактори (рівень статусу, кількість осіб, напрям переміщення, результативність, відносність переходів, тощо), що впливають на прояв того чи іншого типу соціальної мобільності. Пропонуємо замінити авторську класифікацію на авторську характеристику, а також деталізувати її.

6. У науковій новизні недоречно виокремлюються: – визначено структуру моделі формування соціальної мобільності майбутнього вчителя початкової школи (мотиваційно-цільовий, соціально-ситуаційний, адаптаційний, рефлексивно-діяльнісний компоненти); – визначено та схарактеризовано критерії (мотиваційний,

комунікативний, психофізіологічний, діяльнісний), показники (інтерес до професії вчителя, мотивація, комунікативність, гнучкість, адаптивність, рефлексивність та ін.) та рівні (елементарний (низький), базово-діяльнісний (середній), інноваційний (високий)) формування соціальної мобільності майбутніх учителів початкової школи у професійній підготовці; оскільки попередньо визначено новизною розроблення й апробацію моделі формування соціальної мобільності майбутнього вчителя початкової школи, що складається із трьох блоків – теоретико-методологічного, операційно-діяльнісного, результативно-оцінного. Таким чином, пункти новизни дублюються.

7. Робота значно б виграла, якщо б дисертантка уточнила тематику ефективних форм організації роботи зі студентами спеціальності 013 Початкова освіта, а саме лекцій, практичних занять, семінарів, а також панельних дискусій, тренінгів і інших, про що заявлено на с.145 (...для реалізації 2 педагогічної умови).

8. У науковому дослідженні доречно було б додати праці видатних українських педагогів-класиків, зокрема В. Сухомлинського.

9. У науковій роботі варто уникати англіцизмів або запозичених слів, або давати їхнє тлумачення (наприклад, фрейм, гедоністична функція та інші).

10. Наукова робота є вагомим внеском у розвиток сучасної педагогічної науки в системі підготовки майбутніх вчителів початкових класів і набула би ще більшого визнання за рахунок публікацій за її результатами у закордонних виданнях.

Загальна оцінка роботи і висновок. Дисертаційна робота Галюки Ольги Степанівни на тему «Формування соціальної мобільності майбутніх учителів початкової школи у професійній підготовці» є самостійно виконаним науковим дослідженням, у якому викладено авторське обґрунтування теоретико-методичних основ формування соціальної мобільності майбутніх учителів початкової школи у професійній підготовці. Зважаючи на сучасні умови глобалізаційних викликів та трансформацій (пандемія, війна, окупація), гостро постає проблема професійної підготовки нового покоління соціально мобільних педагогів, готових до швидкоплинних суспільних змін та інноваційних тенденцій, що робить тему дослідження особливо актуальною.

Практична цінність результатів дослідження полягає в можливості застосування наукових положень і висновків у практичній діяльності науково-педагогічних працівників, впровадженні розроблених педагогічних умов та моделі формування соціальної мобільності майбутніх учителів початкової школи у систему професійної підготовки майбутніх фахівців. Для практичної підготовки здобувачів вищої освіти особливо цінною буде наскрізна програма педагогічної практики, що містить індивідуальні завдання, які розроблені відповідно до змісту обов'язків майбутніх учителів початкової школи у конкретній соціальній ролі (тьютор, вихователь групи продовженого дня, асистент вчителя/дитини, керівник гурткової роботи), а також методичні рекомендації для організації різних видів практики.

Матеріали дослідження Галюки О. С. можуть бути використані під час викладання освітніх компонентів нормативного та вибіркового циклу професійної та практичної підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта, а також в умовах проходження студентами навчальної (педагогічної), педагогічної та виробничої практик.

За кількістю і рівнем публікацій, апробацією на наукових конференціях дисертація **«Формування соціальної мобільності майбутніх учителів початкової школи у професійній підготовці»** відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), а її авторка, **Галюка Ольга Степанівна**, заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями).

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради,

«Проти» – 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада ДФ 35.051.059 Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Львів, присуджує **Галюці Ользі Степанівні** ступінь доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями).

Голова спеціалізованої
вченої ради
ДФ 35.051.059

проф. Олена КВАС

